

Тернопільський національний
медичний університет імені
І.Я. Горбачевського Міністерства
охорони здоров'я України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол вченої ради

«05» листопада 2021 року № 12

Наказ ректора

Тернопільського національного
медичного університету імені

І.Я. Горбачевського Міністерства
охорони здоров'я України

«05» листопада 2021 року № 557

ПОЛІТИКА

забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної
добročесності та етики в Тернопільському національному медичному
університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
(КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИКИ)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дана Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної добročесності та етики у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (надалі – **Кодекс академічної добročесності та етики**) розроблена відповідно до вимог Конституції України, Законів України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року, «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року, «Про захист суспільної моралі» від 20 листопада 2003 року, з урахуванням сучасного українського та міжнародного досвіду запобігання академічній нечесності та встановлює загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в Університеті, якими їм слід керуватись у своїй професійній та навчальній діяльності, а також

1.2. Університет прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, роботі, впровадженню інновацій, обміну знаннями, інтелектуальному розвитку здобувачів вищої освіти і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. Кожен член університетської спільноти, дотримуючись норм даного Кодексу, робить безпосередньо свій безцінний внесок у розвиток всього Університету.

1.3. Завданням даного Кодексу є створення сприятливих умов для забезпечення ефективного виконання членами університетської спільноти своїх обов'язків, що ґрунтуються на принципах високої суспільної моралі та культури; формування свідомої морально-правової позиції взаємостосунків учасників освітнього процесу; зростання та зміцнення позитивного іміджу Університету як науково-освітньої організації інноваційного спрямування.

1.4. Кодекс академічної доброчесності та етики є переліком настанов та цінностей, дотримання яких представниками університетської спільноти є необхідним під час освітнього процесу.

2. ОСНОВНІ ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

2.1. Пріоритетним завданням Університету є формування відповідальної особистості, здатної творчо мислити та самостійно вирішувати світоглядні і професійні завдання, бути готовою до життя і діяльності у сучасному полікультурному середовищі.

2.2. Основними моральними принципами, якими повинні керуватися члени університетської спільноти, є:

2.2.1. *Принцип законності.* У своїй діяльності члени університетської спільноти зобов'язані суворо дотримуються вимог Конституції України, законів України та інших чинних нормативно-правових актів, що регламентують науково-педагогічну діяльність, дотримання вимог академічної доброчесності, а також стимулюють інших поважати закони та неупереджено застосувати його вимоги.

2.2.2. *Принцип взаємної довіри.* Довіра в університетському середовищі заохочує обмін ідеями та інформацією, сприяє співпраці та вільному продукуванню нових ідей, позбавляє остраху, що результати діяльності можуть «вкрасти» або спалюжити кар'єру, а репутацію підірвати. Учасники освітнього процесу не повинні без згоди свого співрозмовника розголошувати особисту інформацію, отриману ними під час спілкування або надання освітніх послуг, при доступі до особистих справ, а також використовувати її у власних цілях.

2.2.3. *Принцип чесності та порядності.* У навчальній та викладацькій діяльності, у наукових дослідженнях, у практичній роботі тощо представники університетської спільноти зобов'язані діяти чесно, бути відвертими й у жодному разі свідомо не висувати неправдивих тверджень та не розповсюджувати пліток, уникати хабарництва у взаємостосунках, протидіяти будь-яким формам корупції.

2.2.4. *Принцип справедливості та об'єктивності.* У взаємовідносинах між членами університетської спільноти важливим є неупереджене ставлення одне до одного, правильне й об'єктивне оцінювання результатів навчальної, науково-дослідницької та професійної діяльності. Здатність розглядати питання, що є предметом дискусії, відсторонено, незважаючи на особисті відчуження чи вигоду.

2.2.5. *Принцип компетентності й професіоналізму.* Члени університетської спільноти зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності у роботі та навчанні. Необхідним є постійне підвищення ними свого освітнього та наукового рівня як форми здійснення принципу

«від освіти на все життя – до освіти впродовж усього життя».

2.2.6. *Принцип відповідальності.* Здобувачі вищої освіти та працівники Університету повинні бути відповідальними за результати власної діяльності та не уникати взятих на себе зобов'язань. Бути відповідальним – це протистояти ганебним вчинкам, негативному впливу інших осіб і слугувати прикладом для інших, усвідомлення і готовність діяти раціонально для блага суспільства.

2.2.7. *Принцип партнерства і взаємодопомоги.* З метою підвищення якості навчальних та дослідницьких результатів представники університетської спільноти орієнтуються на партнерську взаємодію, колективну працю, паритетну та освітню діяльність.

2.2.8. *Принцип взаємоповаги.* Повага в університетському середовищі повинна бути взаємна і вимагає виявлення її як до себе, так і до інших, незалежно від віку, статі, статусу. Обов'язковим є уникнення ситуацій залякування, погроз, принижень та зневажання честі членів університетської спільноти, булінгу, фізичного та психічного насильства, нецензурної мови, проявів будь-якої форми дискримінації. Варто поважати й цінувати різноманітні, а іноді й протилежні, думки та ідеї. Особа, яка навчається, розглядається як незалежна особистість і партнер, а не тільки як об'єкт педагогічної діяльності.

2.2.9. *Принцип академічної доброчесності.* У своїй навчальній та викладацькій діяльності, у наукових дослідженнях, практичній роботі тощо представники університетської громади зобов'язані діяти порядно, доброчесно. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушення принципу академічної доброчесності не лише завдає шкоди репутації Університету, а й зменшує цінність освітніх та наукових ступенів, що здобуваються в університеті.

2.2.10. *Принцип прозорості.* З метою уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками університетської спільноти необхідно, щоб усі процедури, які стосуються освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності, були прозорими і нескладними, а на вимогу членів університетської спільноти їм надавалась будь-яка інформація щодо діяльності Університету, окрім тієї, доступ до якої обмежено чинним законодавством України.

2.2.11. *Принцип безпеки та добробуту.* Здобувачі вищої освіти та працівники Університету повинні піклуватися про безпеку та добробут членів університетської спільноти. Будь-яка діяльність здобувачів вищої освіти та працівників Університету не повинна створювати загрози життю, завдавати шкоди здоров'ю та майну будь-кого загалом та членів

університетської спільноти зокрема.

2.2.12. *Принцип особистого прикладу.* Утвердження академічної доброчесності, гуманістичних цінностей, ідеалу у міжособистісних відносинах можливе тільки за умови власного особистого прикладу. Особистий приклад – найкращий метод виховання та вдосконалення системи суспільних відносин. Науково-педагогічні працівники, дослідники і здобувачі вищої освіти, які виявляють прагнення до академічної доброчесності, не лише стають зразками для наслідування, але й підвищують стандарти освітньої та наукової діяльності в цілому.

2.2.13. *Принцип толерантності.* Члени університетської спільноти повинні поблажливо, чемно, доброзичливо та терпимо ставитися до думок один одного, поглядів, переконань тощо.

2.2.14. *Принцип сміливості.* Досвід активних кроків щодо імплементації цінностей та ідей академічної доброчесності засвідчує, що переведення їх зі слів у дії вимагає самовіддачі, рішучості і сміливості, готовності вистояти супроти тиску тих, хто не радо зустрічає ці прогресивні зміни в системі освіти. Сміливість – це не відсутність страху, а здатність діяти згідно зі своїми переконаннями, незважаючи на страх.

2.2.15. *Принцип академічної свободи.* Член університетської спільноти вільний у виборі об'єктів та методів досліджень, може висловлювати і поширювати будь-які ідеї та погляди, критикувати ідеї, погляди та діяльність інших. Обмеженням академічної свободи є чинне законодавство та професійна етика. Дискримінація та зведення рахунків у зв'язку з критичними чи контрверсійними висловлюваннями неприпустимі.

2.2.16. *Принцип шанобливості.* Члени університетської спільноти зобов'язані шанувати історію Університету та осіб, які зробили значний внесок у його розвиток.

2.3. Дотримання вищезазначених принципів має бути справою честі всіх без винятку членів університетської спільноти.

3. НОРМИ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

3.1. Гідним та доброчесним для здобувачів вищої освіти та працівників Університету є:

3.1.1. Дотримуватись вимог чинного законодавства України, Загальної декларації прав людини та основоположних свобод, а також внутрішніх локальних нормативних актів Університету.

3.1.2. Не чинити правопорушень і не заохочувати їхнє скоєння іншими учасниками освітнього процесу.

3.1.3. Дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм, принципів та правил поведінки.

3.1.4. Дотримуватись принципів та правил академічної доброчесності, що, зокрема, передбачає:

- посилення педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками і здобувачами вищої освіти на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками і здобувачами вищої освіти норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками і здобувачами вищої освіти достовірної інформації про методики та результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу), навчальну (наукову, творчу) або лікувальну діяльність;
- контроль педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками результатів навчання;
- самостійне виконання здобувачами вищої освіти навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- сумлінне та самостійне (крім випадків, які санкціоновано передбачають групову роботу) виконання навчальних та дослідницьких завдань;
- повага до права інтелектуальної власності, наукових та навчальних здобутків інших учасників освітнього процесу;
- використання у своїй науковій та навчальній діяльності тільки надійних та достовірних джерел інформації, з обов'язковим посиланням на них;
- у разі виникнення складнощів, при виконанні навчальних чи дослідницьких завдань, звертатися за санкціонованою допомогою до колег, викладачів та наукових керівників;
- вказувати колегам на неприпустимість порушення вимог академічної доброчесності.

3.1.5. Відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати необхідні навчальні, дослідницькі завдання та роботу.

3.1.6. Своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню усталених традицій та здобутків Університету.

3.1.7. Вшановувати та вивчати минуле, сучасне і перспективи Університету, творчі здобутки його визначних вчених, педагогів, лікарів, випускників, які вписали яскраві сторінки у літопис вітчизняної та світової освіти, науки і медицини.

3.1.8. Сприяти розвитку позитивної репутації Університету.

3.1.9. Сприяти попередженню й викоріненню різних видів порушень під час навчально-виховної, науково-інноваційної та лікувальної діяльності.

- 3.1.10. Поважати честь, гідність та особисту недоторканість особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання.
- 3.1.11. Сприяти створенню та розвитку партнерських відносин між викладачами та здобувачами вищої освіти Університету.
- 3.1.12. Вести здоровий та активний спосіб життя, дотримуватись правил особистої гігієни, бути охайним і акуратним.
- 3.1.13. Підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та допомоги в університетському співтоваристві.
- 3.1.14. Допомогати здобувачам вищої освіти та співробітникам Університету, що опинилися у складних життєвих обставинах.
- 3.1.15. Підтримувати чистоту і порядок на території Університету, дбайливо ставитись до майна та ресурсів Університету.
- 3.1.16. Підвищувати престиж Університету шляхом власних досягнень у навчанні, науці, спорті, студентській художній творчості тощо.
- 3.1.17. Запобігати випадкам використання службового становища в особистих цілях, виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, під яким слід розуміти суперечність між особистими інтересами члена університетської спільноти та його службовими або навчальними обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень.
- 3.1.18. Піклуватись про чистоту власної усної та писемної мови та ділового мовлення між колегами, викладачами та здобувачами вищої освіти.
- 3.2. Неприйнятним для здобувачів вищої освіти і працівників Університету є:**
- 3.2.1. Порушення норм моралі, принципів та правил етичної поведінки, зокрема негідне поводження у громадських місцях та вживання ненормативної лексики.
- 3.2.2. Вживання, виготовлення й поширення наркотичних речовин, розпивання алкогольних напоїв та куріння як у приміщеннях Університету, так і на його території.
- 3.2.3. Розповсюдження неправдивої та компрометуючої інформації про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників.
- 3.2.4. Поширення негативних чуток про Університет, працівників і інших здобувачів вищої освіти.
- 3.2.5. Отримання або пропонування неправомірної вигоди за несправедливе отримання будь-яких переваг у освітній, дослідницькій чи трудовій діяльності (хабарництво).
- 3.2.6. Запізнення або пропуски навчальних занять чи роботи без поважних причин.
- 3.2.7. Навмисне завдання шкоди майну та/або здобуткам інших здобувачів вищої освіти, викладачів або співробітників.
- 3.2.8. Моральна, фізична агресія, сексуальні чи інші домагання інших учасників освітнього процесу.

- 3.2.9. Захоплення азартними іграми на робочому місці.
- 3.2.10. Участь у будь-якій діяльності, що пов'язана з обманом, нечесністю, підроблення та використання підроблених документів, що мають відношення до навчання чи посадового становища в Університеті.
- 3.2.11. Видавання результатів чужої праці за свої під час здійснення навчальної, наукової та трудової діяльності.
- 3.2.12. Використання службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги у навчальній, науковій та трудовій діяльності.
- 3.2.13. Завдавання шкоди моральному чи фізичному здоров'ю, матеріальним цінностям колег.
- 3.2.14. Завдавання шкоди матеріальним цінностям, а також матеріально-технічній базі Університету.
- 3.2.15. Використання без погодження ректора символіки Університету, факультету у різноманітних заходах, не пов'язаних з діяльністю Університету.
- 3.2.16. Недотримання Правил внутрішнього розпорядку Університету.
- 3.2.17. Здійснення або заохочення будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів отримати певну перевагу, вплинути на зміну отриманої академічної оцінки тощо.
- 3.2.18. Перевищення повноважень під час навчальної, трудової діяльності або проведення наукових досліджень.
- 3.2.19. Вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального, лікувального чи науково-дослідницького процесу.
- 3.2.20. Порушення вимог академічної доброчесності.

4. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

- 4.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.
- 4.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
  - надання достовірної інформації про методики і результати досліджень,
  - джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
  - контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
  - об'єктивне оцінювання результатів навчання.
- 4.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання
- результатів навчання;
- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5. АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

5.1. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

5.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, ісеит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

6. КОМІСІЯ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА КОМІСІЯ З ЕТИКИ ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

6.1. З метою моніторингу дотримання членами університетської спільноти вимог академічної доброчесності, притягнення до відповідальності за порушення вимог академічної доброчесності, а також морально-етичних та правових норм даного Кодексу та з метою вирішення конфліктних ситуацій в Університеті створена та діє Комісія з етики та управління конфліктами, а також створюються Комісії з академічної доброчесності в Університеті.

6.2. Комісії з академічної доброчесності в Університеті створюються за необхідності наказом ректора, розпорядженнями проректора з науково-педагогічної роботи або проректора з наукової роботи Університету, керівника факультету (навчально-наукового інституту) або голови спеціалізованої вченої ради у випадку, якщо викладач, керівник кваліфікаційної роботи, завідувач кафедри, керівник факультету (навчально-наукового інституту), керівник структурного підрозділу Університету або проректор з науково-педагогічної роботи, проректор з наукової роботи подає на ім'я ректора Університету клопотання про створення такої Комісії для розгляду порушення вимог академічної доброчесності.

6.3. Склад вищезазначених Комісій затверджується наказом ректора, а

повноваження та порядок діяльності визначаються Положенням про Комісії з академічної доброчесності та Комісію з етики та управління конфліктами у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 7.1. Даний Кодекс академічної доброчесності та етики затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету.
- 7.2. Зміни, доповнення та уточнення до даного Кодексу вносяться і затверджуються у тому ж самому порядку, що передбачений для його прийняття.

Проректор з науково-педагогічної роботи

Аркадій Шульгай

Проректор з наукової роботи

Іван Кліч

Голова Студентського парламенту

Аліна Голенко

Начальник юридичного відділу

Тарас Борис

Завідувач канцелярії

Тетяна Бунт